

Transcript

behorend bij: 'Podcast #3: audiodescriptie – wetten en wensen'

[Luister: podcast #3: 'Audiodescriptie - wetten en wensen' - Alles over audiodescriptie](#)

Soundlogo AD

Introductie

Ingrid den Hertog (*presentator met achtergrondmuziekje*): Welkom bij de derde en laatste aflevering van het drieluik podcasts over audiodescriptie, alle 3 gemaakt in het kader van de campagne 'Ik kijk mee met AD'. Ik ben Ingrid den Hertog, ik werk bij 't Bartiméus Fonds waar we ons al jaren inzetten voor meer audiodescriptie. In de vorige afleveringen lieten we je horen hoe audiodescriptie gemaakt wordt en wat het gebruik van AD betekent voor mensen met een visuele beperking. Met de campagne willen we zoveel mogelijk mensen kennis laten maken met audiodescriptie. Wat is het? Waar wordt het zoal toegepast? En wat willen we nog bereiken? In deze aflevering inventariseren we de stand van zaken. Wat is er al bereikt, wat is de verwachting op korte termijn en voor welke toekomstwensen willen we ons nog flink hard maken? Aan het woord vertegenwoordigers van de AD-lobby, van de politiek, de omroepen en van enkele organisaties die hard werken aan het inclusiever maken van video's voor mensen die blind of slechtziend zijn door middel van audiodescriptie. Eerst nog even kort: wat is audiodescriptie?

Ferry Molenaar: Audiodescriptie, in het kort ook wel AD genoemd, maakt televisieseries en films, maar ook theater, musea en bijvoorbeeld sportevenementen toegankelijk voor mensen die slechtziend of blind zijn. Audiodescriptie is een ander woord voor beeldbeschrijving. Een stem beschrijft wat anderen op dat moment zien. Soms is AD vooraf opgenomen, bijvoorbeeld bij een film of video. Soms is het live, bijvoorbeeld bij een theatervoorstelling, voetbalwedstrijd of een bezoek aan de dierentuin. Bij een tv-serie of film beschrijft de stem bijvoorbeeld wat de personages doen, waar ze zijn, welke gezichtsuitdrukkingen ze hebben, maar ook worden de ontwikkelingen in de verhaallijn beschreven, zoals in het volgende fragment van de dramaserie BuZa.

Fragment met audiodescriptie: "Die avond dat-ie overhaast naar zijn hotel liep." Geschrokken kijkt Meinema naar een auto waar rook uit komt. Benjamin kijkt Monique indringend aan.

Ferry: En let eens goed op het volgende geluidje. (*geluidje*) Wat je hoorde is het zogenaamde soundlogo van audiodescriptie. Als je dat soundlogo op je televisie hoort weet je dat je het betreffende programma kunt meekijken met audiodescriptie

via de Earcatch app. Voor uitgebreide informatie over AD kun je terecht op www.allesoveraudiodescriptie.nl.

Lobby

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): Televisieprogramma's zouden dus ook voor mensen met een visuele beperking toegankelijk moeten zijn. Om dat voor elkaar te krijgen, wordt al jaren gelobbyd voor meer audiodescriptie. Emiel Cornelisse sprak met Wouter Bolier van Ieder(in), een netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte, en met Annick de Lange van het Bartiméus Fonds en maakte daarvan het volgende verslag. Allereerst de vraag aan Wouter Bolier wat er tot nu toe bereikt is op het gebied van AD.

Wouter Bolier: Wat we tot nu toe bereikt hebben is dat wij eigenlijk, waar ik het meest trots op ben dat verschillende belangenorganisaties en kennis- en expertiseorganisaties rondom doof- en slechthorendheid en blind en slechtziendheid eigenlijk de samenwerking met elkaar zijn aangegaan en een gezamenlijke position paper hebben gemaakt waarin eigenlijk heel duidelijk wordt opgeschreven en voorgesteld wat toegankelijke televisie inhoudt en wat daarvoor nodig is, zowel op het gebied van kwaliteit als kwantiteit. Daar ben ik het meest trots op naast dat wij ook hebben bereikt dat minister, toen minister Arie Slob heeft gezegd dat-ie met ons structureel in gesprek wil over toegankelijkheid en er een wijziging van de mediawet waarin een inspanningsverplichting voor omroepen komt om uitzendingen in tijden van crisissituaties toegankelijk aan te bieden voor mensen met een audio-/visuele beperking, dus blind, slechtziend, doof of slechthorend. Dit zijn de mooie resultaten waar ik heel erg trots op ben, om dat samen met verschillende organisaties te hebben bereikt.

Emiel Cornelisse: Het is dus belangrijk om op te trekken met meerdere belangenorganisaties. Één van die organisaties is het Bartiméus Fonds dat zich al sinds 2016 inzet voor meer audiodescriptie op tv.

Annick de Lange: In 2016 kwam eigenlijk de eerste vraag vanuit ons naar de staatssecretaris van: Joh, zorg nou dat er meer televisieaanbod komt met audiodescriptie of dat er gewoon televisieaanbod komt met audiodescriptie. En dat is eigenlijk een vraag die we nog steeds aan het stellen zijn. Er is nu natuurlijk wel aanbod met audiodescriptie, maar als je dat eigenlijk een gemiddelde per week maakt dan heb je het over een half uurtje per week wat er aan aanbod is met audiodescriptie op televisie voor mensen met een visuele beperking. En dat is natuurlijk schrikbarend laag en dat moet dus absoluut veranderen.

Emiel: De organisaties hebben hun wensen kenbaar gemaakt in een zogenaamd position paper.

Annick: Ja, de NPO heeft een budget voor audiodescriptie en dat is de afgelopen jaren niet veranderd. Er zit geen groei in. Dus daar moet gewoon echt wat aan gebeuren. Daarom hebben we ook gezegd in de position paper die we samen met Ieder(in) hebben opgesteld en andere belangenverenigingen vanuit het oogveld dat er voor audiodescriptie, dat je eigenlijk gewoon moet starten met een paar percentage van minimaal 15 procent bij de programma's van de NPO en eigenlijk zou dat percentage dan geleidelijk aan omhoog moeten gaan over een aantal jaren en uiteindelijk ook geldig moeten zijn voor de commerciële omroepen. En ik weet dat commerciële omroep is altijd vrij lastig want daar heeft de overheid een minder groot grip op, maar je kan daar wel het gesprek mee aangaan en dat zou sowieso moeten starten. Maar voor de publieke omroepen zou dat gewoon al, ja, zou dat gewoon een uitgangspunt moeten zijn.

Emiel: We hebben inmiddels een nieuwe regering en in het nieuwe coalitieakkoord staat audiodescriptie genoemd, namelijk dat programma's van de publieke omroep, daar waar mogelijk, toegankelijk gemaakt moeten worden. Wouter Bolier van Ieder(in).

Wouter: In de aanloop naar bepaling van de begroting van media, van afgelopen keer, brief gestuurd naar de Tweede Kamer waarin we oproepen om het budget van audiodescriptie te verhogen en om de mediawet te wijzigen. En daar is toen een motie uit voortgekomen door Caroline van der Plas van de BoerBurgerBeweging die is ingediend en alle oppositiepartijen steunden die motie, maar de coalitiepartijen niet. Wat bleek dan, twee weken later in het regeerakkoord van de coalitiepartijen is komen te staan dat zij, ja, zoveel als mogelijk toegankelijkheid van programma's op de publieke omroep willen verbeteren met in principe audiodescriptie. Dus daar hou ik dan een dubbel gevoel aan over dat we zo intensief lobbyen en dat het dan niet bij zo'n motie geregeld wordt en twee weken later wel in een regeerakkoord staat, maar dan met waar mogelijk of zoveel als mogelijk, wat toch weer ruimte biedt voor vaagheden en interpretatieverschillen, terwijl wij eigenlijk heel duidelijk zeiden de mediawet heeft heel specifiek een minimumpercentage voor doven en slechthorenden met ondertiteling, namelijk 95 procent van de publieke omroepen en 50 procent van het aanbod voor commerciële omroepen. Wij willen exact hetzelfde voor audiodescriptie en het voorstel dat we doen is: begin dan met 15 procent. Ik ben zelf slechthorend en ik kan heel veel plezier hebben van die ondertiteling, maar iemand die blind of slechtziend is niet. En ik begrijp gewoon niet dat de politiek dat niet snapt. Doven en slechthorenden mogen wel genieten van ondertiteling, maar die blinden en slechtzienden en andere doelgroepen die audiodescriptie nodig hebben niet en dat is onbegrijpelijk van de politiek, dat dat niet opgelost wordt.

Emiel: Een argument om geen audiodescriptie aan te bieden is dat het duur is om te maken. En waarom zou je dat doen als er weinig gebruik van wordt gemaakt. Annick de Lange van het Bartiméus Fonds.

Annick: Kijk, onbekend maakt onbemind. Dus dat is ook iets waar wij als Bartiméus Fonds gewoon heel erg hard aan werken aan die bekendheid van audiodescriptie. Daarom hebben we nu ook een campagne 'Ik kijk mee met AD'. En die is er echt op

gericht om audiodescriptie meer bekendheid te geven binnen Nederland, maar ook om mensen op een laagdrempelige manier eens te laten kennismaken met audiodescriptie. En wat ikzelf uit mijn omgeving hoor als iemand voor het eerst audiodescriptie gebruikt, 'oh, had ik dit nou maar eerder gedaan' maar ook 'Hoe had ik dit moeten weten dat het bestaat'. Dus daar ligt echt nog wel een grote uitdaging voor ons, maar ook voor de andere belangenorganisaties en kennis- en zorgorganisaties die zich richten op het oogveld.

Emiel: Tot slot aandacht voor de Europese toegankelijkheidsakte. Wat staat daarin en kan die helpen om het gebruik van audiodescriptie te bevorderen?

Wouter: Nou om te beginnen dat doel van de Europese toegankelijkheidsakte staat producten en diensten op de Europese markt dus ook in Nederland toegankelijk worden voor iedereen dus ook voor mensen met een beperking. En dat betekent dat bijvoorbeeld producten die dan vanaf 2025 op de Europese markt komen toegankelijk, begrijpelijk en bedienbaar zijn. Maar informatievoorziening over bijvoorbeeld een apparaat moet dat dan ook zijn. Als ik dat dan zo opvat, dan betekent dat dat een video waarin je laat zien hoe je een apparaat bedient dus ook in een alternatieve vorm moet worden aangeboden en dat kan zijn met tekst die je kan laten voorlezen of met audiodescriptie.

Politiek

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): We zijn dus goed op weg, maar we zijn er nog lang niet. De politiek is nu aan zet. Iemand die zich al jaren inzet voor audiodescriptie bij televisieprogramma's is Lisa Westerveld, Tweede Kamerlid voor GroenLinks. Emiel vroeg haar waaróm ze dit eigenlijk doet.

Lisa Westerveld: Ik ben kamerlid geworden omdat ik vind dat we juist in de kamer moeten opkomen voor mensen die wat meer moeite moeten doen of voor wie wij wat meer moeite moeten doen zodat ze gewoon mee kunnen doen met de samenleving, omdat ik ervan overtuigd ben dat we allemaal gebaat zijn bij elkaar meer tegenkomen omdat ik denk dat de samenleving veel mooier wordt als iedereen kan meedoen. En dat is dus ook een thema dat een beetje een rode draad is door al mijn onderwerpen. Ik ben een woordvoerder onderwijs, voor de sport, best wel wat meer onderwerpen en ik vind bij al die onderwerpen laten we ervoor zorgen dat iedereen kan meedoen. En als je daar wat hebt dan is natuurlijk, audiodescriptie is van ontzettend groot belang. En ik denk een reden waarom ik het met name voor het eerst zelf ervaren was inderdaad toen Bartiméus onder andere bij ons langskwam en ons zelf liet ervaren wat audiodescriptie is. En dat je dan ook echt ervaart wat het verschil is tussen wel of niet kunnen meekrijgen wat er gebeurt en een beetje aan de zijlijn staan.

Emiel: Ja. Dus het is gewoon van belang dat het er komt, maar het is er. Ja, het is er wel. Het wordt steeds ietsje meer. Maar het is nog lang niet dat wat het zijn

moet. Ieder(in) en Bartiméus zeggen elders in de podcast ook: we zouden eigenlijk gewoon een aanpassing willen van de mediawet, zodat er een minimumpercentage komt. Zij zeggen 15 procent. En dan zou het eigenlijk steeds meer moeten zijn. Ja, waarom is dat percentage er nog niet?

Lisa: Ja, toch heb je gewoon te maken met onwil en met geld. En dat is wel vaker zo in de politiek. Je ziet dat ook wel vaker in debatten dat onderwerpen die iedereen raakt daar hoor je ook kamerleden veel meer over dan onderwerpen waar je zelf niet heel erg mee te maken krijgt. Dus als je zelf gewoon goed kunt horen en goed kunt zien, dan heb je natuurlijk helemaal niet door dat dat voor een groot deel van de mensen anders is. En dan moet je daar actief naar op zoek gaan. En ik heb de indruk dat omdat sommige onderwerpen veel te onbekend zijn dat daardoor ja, het is niet per se onwil, maar het is gewoon een enorme blinde vlek hebben voor zaken als audiodescriptie. En ik heb de indruk dat dat ermee te maken heeft. En dan heb je natuurlijk ook nog het kostenaspect. Want je moet wel, je moet er wel in investeren om ervoor te zorgen dat echt alle programma's straks toegankelijk zijn voor iedereen. En als het gaat om media dan lag er de afgelopen jaren nou ook niet per se een grote zak met geld klaar. Dus dat heeft er ook mee te maken

Emiel: Precies, nou hebben we natuurlijk net een nieuwe coalitie, nieuwe regering en in hun akkoord schrijven ze op dat ze meer willen met onder andere audiodescriptie. 'Daar waar mogelijk' zetten ze in het coalitieakkoord. Hoe kijk jij daarnaar?

Lisa: Ja heel scherp. Want precies daarom vind ik niet dat het regeerakkoord hier zo heel duidelijk over is. Kijk in de afgelopen jaren heb ik heel erg vaak aan minister Slob, ik denk bijna alle mediadebatten, gevraagd om meer in te zetten op het gebied van audiodescriptie en dan krijg je eigenlijk telkens ook een soortgelijk antwoord van: ja, we doen al wat we kunnen en waar mogelijk zetten we het natuurlijk in. En zo'n zin zie ik dan ook terug in het regeerakkoord. Ik had veel liever gehad dat het regeerakkoord zei: Nou we gaan minimumpercentages per wet vaststellen of we zetten dit budget in om ervoor te zorgen dat meer programma's toegankelijk worden. Dus ik vind het nogal vrijblijvend, wat er nu staat in het regeerakkoord.

Emiel: Dus die 15 procent moet gewoon glashard erin staan.

Lisa: Ja, bijvoorbeeld, of nog een hoger percentage. We hebben als Nederland natuurlijk allerlei internationale verdragen ondertekend en bijvoorbeeld internationale verdragen op het gebied van mensenrechten en op het gebied van zorgen dat mensen met een handicap kunnen meedoen. Ja, en Nederland blijft op heel veel vlakken enorm achter. En dat zie je ook op het gebied van het toegankelijk maken van programma's voor iedereen. En daarom zou het veel beter zijn als zo'n regeerakkoord heel helder zegt dit is ons doel en hier werken we naartoe de komende jaren. Want wat ik de afgelopen paar jaar wel heb gemerkt als kamerlid is als je niet duidelijk een doel vaststelt dan komen bewindspersonen er soms ook wel heel erg makkelijk van af.

Emiel: Dan wordt er van deze nieuwe regering gezegd dat ze met heel veel geld strooien. Dus kunnen ze dan ook niet wat meer geld strooien richting de audiodescriptie?

Lisa: Dat hoop ik. Maar als ik kijk naar wat er precies onder die passage over audiodescriptie staat, staat dat ermee 30 miljoen wordt geïnvesteerd in de media. 30 Miljoen is heel veel geld natuurlijk. Maar daarmee wil de regering echt heel erg veel doen op het gebied van media. En dan ben ik gewoon bang dat audiodescriptie er nog wel eens bekaaid van af kan komen omdat er ontzettend veel gedaan gaat worden als je het regeerakkoord gelooft, maar 30 miljoen beschikbaar is. Dus ik vraag me af hoe die verdeling zit en dat laat juist zien dat wij de komende jaren in de Tweede Kamer moeten blijven hameren op het belang van audiodescriptie.

Emiel: Als GroenLinks zijnde zul je toch ook andere partijen mee moeten krijgen die ook het belangrijk gaan vinden. Hoe ga je dat dan doen?

Lisa: Ja, precies dat, want wij zijn met z'n achten. Ik kan 100 keer roepen hoe belangrijk het is, maar op het moment dat je de rest van de kamer niet meekrijgt en geen meerderheid krijgt voor je plannen. Ja, dan heeft dat roepen natuurlijk niet zo heel erg veel zin. Wat ik ontzettend fijn vond en wat mij ontzettend heeft geholpen is dus een paar keer dat ik met belangenorganisaties sprak en dat ze ons lieten ervaren wat het is om bijvoorbeeld een filmpje te zien en niet te horen wat er gebeurt. Of je hoort het wel maar je ziet niet wat er gebeurt. Dan voel je je echt machteloos en aan de kant staan en ik hoop gewoon dat dit soort activiteiten worden herhaald en dat ook jullie samen met mij natuurlijk maar zorgen dat veel meer kamerleden erachter komen hoe belangrijk het is dat eigenlijk al onze media wordt ingezet, zodat iedereen weet wat er gebeurt en voelt wat er gebeurt of ziet wat er gebeurt. Dus dat zou ontzettend belangrijk zijn om 't op deze manier aan te vliegen, want zodra je het zelf niet merkt is vaak ook de aandacht ervoor veel te weinig.

Emiel: En zouden we de aandacht daarvoor weer kunnen vergroten door ook verhalen van de gebruikers zelf te vertellen?

Lisa: Ja, maar dat heeft mij ook geholpen omdat ik een paar jaar geleden ook sprak met een mevrouw die zelf minder goed kon zien en zij gaf dus aan dat 't haar ontzettend heeft geholpen om ook gezellig thuis op de bank met familie een filmpje te kunnen kijken. Wat het doet als je gewoon mee kunt doen en gewoon ook precies weet wat er aan de hand is. En ik vond haar verhaal ontzettend overtuigend dus verhalen brengen, ook naar kamerleden, kan heel erg helpen in de lobby.

NPO

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): Werk aan de winkel dus voor ons allemaal. Samen kunnen we audiodescriptie onder de aandacht blijven brengen, door veel meer ook onze persoonlijke verhalen te delen. Het begint bij bewustmaking en bewustwording. Maar dan... moeten de omroepen aan de slag.

Hoe staan die zelf op de weg naar toegankelijkheid van hun programmering en activiteiten? We hebben ze om reacties gevraagd. Eerst voor wat betreft de publieke omroepen; Ferry Molenaar sprak met Paul van den Bogart en Jurgen Lentz van de afdeling Access Services van de NPO. Hij vroeg Paul naar de huidige stand van zaken van AD bij de Publieke Omroep.

Paul van den Bogart: Wel, wat we zonder meer kunnen zeggen is dat wij zijn zelf ook enthousiast over audiodescriptie. De afdeling Acces Services, waar we allebei werken, staat voor toegankelijkheid en in alle vormen, en daar hebben we al vormen als gesproken ondertiteling wat voor deze doelgroep toch ook heel erg belangrijk is. Dus het automatisch voor laten lezen van buitenlandse teksten die ondertitels hebben, die ondertiteling. Ja en audiodescriptie is iets waarvan wij het laatste jaar merken dat iedereen ermee bezig is. De politiek, de omroepen komen naar ons toe, intern bij NPO leren mensen steeds beter kennen wat audiodescriptie is, maar we merken ook dat we daar net als jullie nog heel erg aan het prediken zijn van wat het is en hoe het werkt en hoe je 't kunt gebruiken. En wat we dus eigenlijk aan het doen zijn is kijken of we meer budget kunnen krijgen om meer te gaan doen. Onze intentie is ook gewoon elk jaar meer te gaan doen en niet alleen met NPO, maar ook met NPO Fonds en met CoBo. Dat zijn allerlei initiatieven rondom de NPO die ook allerlei titels van audiodescriptie voorzien. Die laatste 2 wat meer in de bioscoop in eerste instantie of met wat minder bekende films. Vanuit Access Services pakken we vooral de publiekstrekkingen op NPO 1 waar we wel eens meer doen. We zijn bezig met onderzoek om te kijken wat de doelgroep nu echt wil op het gebied van audiodescriptie en hoe ze het gebruiken. Dus 2022 moet eigenlijk voor ons het jaar van audiodescriptie worden.

Ferry: Ja, dat klinkt goed. Wat is jullie eindstreven of welke volgende stap zou daarbij gezet moeten worden?

Paul: Als eindstap, zeg ik even heel zwartwit, maar dat komt omdat je het ons vraagt, bij Access Services wij alles van alles willen. Elk programma ondertiteld, elk programma gebarentolk, elk programma audiodescriptie, als dat past, er zijn ook programma's waar 't niet past. Je moet ook realistisch zijn dat je daar geld voor moet krijgen, moet hebben. Dus bij audiodescriptie is 't plan om elk jaar gewoon iets bij te doen, wat titeltjes erbij.

Ferry: En Jurgen?

Jurgen Lentz: Wij vinden het wel belangrijk dat als we een serie eenmaal gestart zijn te doen met audiodescriptie dat het dan ook 't liefst wel blijven doen.

Ferry: Is bij jullie bekend hoe ver andere landen zijn op dit punt, loopt Nederland dan juist voor of achter?

Jurgen: Ik heb wel eens gesprekken gevoerd met andere Europese publieke omroepen en dan heb ik de Earcatch app genoemd, gewoon de hele technologie die erachter zit en daar reageren mensen vaak heel enthousiast op omdat het grote

voordeel van de app Earcatch is dat je als persoon met een visuele beperking dan als enige de audiodescriptie kunt beluisteren door een oortje in je oor te hebben en dat de rest van het gezin niet hoeft mee te genieten, mee te luisteren met de audiodescriptie. En dat is voor zover ik weet nergens in Europa verder mogelijk, die bieden altijd de audiodescriptie aan, zodat iedereen, behalve natuurlijk als je op je eigen tablet aan het luisteren bent, naar een kanaal waar de audiodescriptie wordt uitgezonden. Maar als je met je gezin in de huiskamer luistert naar een film, kijkt naar een film dan wordt de audiodescriptie, die is voor iedereen hoorbaar dan en daar zijn we dus uniek in naar mijn weten. Ja dat is best bijzonder eigenlijk, dat we dat hebben in Nederland.

Ferry: Jullie zeiden net al even: wij willen alles toegankelijk maken waar mogelijk. Wat hebben jullie nodig om dat voor elkaar te krijgen?

Paul: Ja weet je wat, het is een beetje een wisselwerking. In de politiek zijn natuurlijk heel veel mensen die zeggen we willen meer audiodescriptie. Wij vanuit Access Services, ja, wij zijn er voor toegankelijkheid, zouden dat heel graag willen, maar wij zijn natuurlijk ook een onderdeel van NPO die een pot geld krijgt elk jaar en dat moet verdelen over een heleboel doeleinden en daarin ook keuzes maakt. Dus dat is een beetje een wisselwerking, waarbij wij als Access Services zeggen van: nou we moeten echt wel wat titels erbij doen, waarbij de politiek ook zegt van: we vinden het heel belangrijk, waarbij de raad van bestuur van de NPO ook zegt: we vinden het belangrijk en op gegeven moment is dat een wisselwerking, komt het uit budget NPO, heeft de politiek meer budget beschikbaar, wat komt er uit Den Haag op het moment dat er een nieuw kabinet is. Al dat soort dingen bepalen wat een budget voor NPO is en hoe dat verdeeld wordt. Dus in dat beetje politieke spel zit je ook nog met z'n allen.

Ferry: Toch klinkt het wel positief alsof er wel een positieve beweging op gang gekomen is of in elk geval aan het komen is. Hebben jullie dat gevoel ook?

Jurgen: Ja dat gevoel hebben we wel.

Paul: Ja, En dat begint bij bekendheid en weten dat het er is en zien dat partijen als Netflix bij heel veel Engelstalige content inzet en dat soort zaken. Zelfs vanuit de reclamewereld hier en daar vragen komen van: kan een commercial niet voorzien worden van audiodescriptie? En wij vervolgens nadenken van: hoe moet dat dan en hoe zouden we dat doen. Maar je ziet gewoon dat er bekendheid komt en vraag komt. Ja, we zitten in een stukje ontwikkeling. Misschien is 't wel leuk om even The Passion te noemen. Want The Passion is een variant waarbij we het programma eigenlijk van tevoren al kennen van wat er gebeurt, want bij The Passion zijn een aantal delen ook opgenomen. En een deel is live. Dat wordt aan elkaar gepraat door een presentator. Wat we bij The Passion hebben gedaan, is dat radio ingezet is om daar de audiodescriptie te laten horen en moet eerlijk zeggen van dat hebben wij gedaan. Maar dat is met name toe te schrijven aan het enthousiasme van Wouter van der Goes, radio 2-presentator, die dit nu een paar jaar doet. Die vooraf het hele script schrijft, die vooraf helemaal bepaalt waar kan ik wat zeggen. We noemen het wel een beetje het feestje van de toegankelijkheid. Want tijdens The Passion heb je

op NPO 1 heb je 'm ondertiteld, op NPO 2 extra hebben wij gebarentolken en dan op de radio. Heb je de audiodescriptie. Ik moet zeggen dat ik vorig jaar zelf heb zitten kijken en zitten luisteren en dat mijn dochter zei van: Pa, je bent gek, want je hebt en de tv aan en de ondertiteling en de radio. Je volgde alles drie keer. Wel een van de puurste vormen van audiodescriptie maar dan via de radio.

RTL

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): En ook dit jaar zal NPO Radio 2 The Passion weer van AD voorzien. De publieke omroepen zélf zijn dus enthousiast en bereid. De commerciële zenders daarentegen, laten zich veel minder horen. Hoe staat het bij hen voor wat betreft toegankelijkheid en dan specifiek audiodescriptie? Wij hebben zowel Talpa Network (voor de zenders SBS, Net 5 en Veronica) als RTL gevraagd om een interview voor deze podcast. Ze wilden helaas niet voor de microfoon reageren, maar gaven wel een reactie.

Talpa Network deelt:

“Bij Talpa Network werken wij elke dag met gedreven en creatieve collega's om de Nederlandse kijker een brede keuze aan mooie televisieprogramma's aan te bieden. Het is ons streven dat programma's voor iedereen toegankelijk zijn. Om dat mogelijk te maken, zijn bijna al onze programma's voorzien van ondertiteling. Vanuit ons zijn er op dit moment geen plannen om audiodescriptie toe te passen. Wel zien we dat er door verschillende partijen naar oplossingen wordt gezocht en dat technische ontwikkelingen elkaar opvolgen, die volgen we met grote interesse.”

en

RTL meldt dat het onderwerp audiodescriptie de volle aandacht heeft en dat het bedrijf dit jaar nog hoopt concrete stappen te zetten.

Muziekje

SAVT

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): In de lobby en politiek wordt de focus voor audiodescriptie voornamelijk gelegd op televisieprogramma's. Maar we hebben natuurlijk ook nog de bioscoop en de filmhuizen. Hoe zit het daar met audiodescriptie? De Stichting Audiovisuele Toegankelijkheid richt zich op de toegankelijkheid van kunst, media en cultuur voor mensen met auditieve en/of visuele beperking. De stichting beheert niet alleen de app *Earcatch*, maar ziet er proactief op toe dat producenten hun producties toegankelijk maken voor visueel beperkten en dus audiodescriptie aanbieden bij hun films. Emiel vroeg aan Ellen Schut van de stichting, hoe ze dat doen.

Ellen Schut: Het belangrijkste is dat we in de afgelopen jaren, is in samenspraak met bepaalde fondsen besloten dat zij als ze geld geven aan een productie dat er dan verplichting tegenover staat om een film of televisieproductie toegankelijk te maken. Dus bijvoorbeeld vanuit het filmfonds wordt bij bepaalde regelingen als verplichting gesteld dat ze audiodescriptie en ondertiteling voor doven en slechthorenden laten maken. Dus daar komt een heel groot deel van het aanbod vandaan. En als stichting zien we erop toe dat het ook echt gebeurt. We hebben contact met producenten. We houden in de gaten welke producties precies subsidie hebben gehad en dan kijken we of ze hun verplichting inderdaad nakomen.

Emiel: Is het zo dat dat filmfonds zelf dat ook verplicht is of hebben ze die verplichting zelf ingevoerd?

Ellen: Nee, het is geen wettelijke maatregel. Dus is echt uit eigen overtuiging dat ze zeggen van: Oké, als we een bepaald bedrag voor via een bepaalde regeling geven dan vinden we het belangrijk dat een deel daarvan naar de audiodescriptie gaat.

Emiel: En hoe reageren producenten van, nou in dit geval dan de films daarop?

Ellen: Meestal zijn producenten heel positief en werken ze natuurlijk graag mee. Ze weten doorgaans ook steeds beter dat, nou ja dat die verplichting erbij hoort. En nou ja, natuurlijk vinden ze het dan zelf op gegeven moment ook belangrijk dat het gebeurt.

Emiel: Tot slot, Ellen, wat kunnen we binnenkort nog verwachten in de Earcatch App.

Ellen: Nou waar we achter de schermen mee bezig zijn geweest is om Boer zoekt vrouw weer aan het rijtje toe te kunnen voegen van programma's met audiodescriptie. Dus vanaf 27 februari begint dat seizoen met audiodescriptie in Earcatch. Dus dat is iets om naar uit te kijken en nou, er komt ongetwijfeld nog veel meer aanbod aan dit jaar wat allemaal terug te vinden zal zijn in onze nieuwsbrief, op onze social media en op de website.

Scribit-Pro

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): Naast televisie en film zijn er natuurlijk nog de online video's die bijvoorbeeld via sociale media of websites worden gepubliceerd. Het is een nog altijd groeiend communicatiemiddel voor veel organisaties en bedrijven. Voor overheidsorganisaties is het al verplicht om online video's toegankelijk te maken, bijvoorbeeld door middel van ondertiteling en audiodescriptie. Maar dit is slechts een topje van de ijsberg. Het internet staat vol met video's die nog geen audodescriptie hebben. Scribit Pro is één van de bedrijven die online video's toegankelijk maakt. Ferry praat met Eveline Ferwerda, de oprichter van Scribit Pro.

Ferry: Hoe is de situatie op dit ogenblik als het gaat om online video's?

Eveline Ferwerda: De huidige wetgeving is alleen gericht op overheid en semi-overheid als het gaat om toegankelijk zijn van de website. Video is daar een integraal onderdeel van, dus onder de huidige wetgeving moet een video ondertiteling hebben en een tekstalternatief en audiodescriptie, als daar noodzaak voor is, als je 't zonder audiodescriptie niet kan volgen. En in 2025 moet ook het bedrijfsleven daaraan geloven dat de digitale toegankelijkheid volledig op orde is en zij moeten dan ook video's toegankelijk aanbieden.

Ferry: Maar moet ik dat zo interpreteren als dat elk bedrijf dan als ze een video delen dat dat toegankelijk moet zijn. Dus dat dat audiodescriptie moet zijn?

Eveline: Over dat delen is misschien nog wel weer een interessant platform. Want op het moment dat je een video deelt via een sociaal netwerk, dus Twitter, Facebook en Instagram zeg maar, dan staat de video natuurlijk elders dan in je eigen domein. En volgens mij werkt het zo dat je het met name op je eigen website, op het moment dat je daar content aanbiedt, moet je toegankelijk zijn.

Ferry: Maar kom ik er dan mee weg om een YouTube-video in te sluiten en te zeggen: hij staat niet bij mij op het platform.

Eveline: Ja, want zo is het voor sommige gemeentes spijtig genoeg of andere overheden ook nog. Dus op het moment dat je verwijst naar een video en de video staat dus niet op je website, maar je plaatst een link van kijk op YouTube mijn video, valt die video niet onder de toegankelijkheidsregels. En dat is natuurlijk een beetje flauw. Maar dat is nu wel, ja, hoe je er onderuit kan als het ware.

Ferry: Hoe zou je zo'n probleem op kunnen lossen. En wat voor rol zou Scribit Pro daarin kunnen spelen?

Eveline: Nou ik hoop heel erg dat, YouTube heeft eind vorig jaar aangekondigd dat zij ook een extra audiospoor gaan aanbieden. Daar zijn ze nu mee aan het experimenteren. Maar als YouTube zelf dus toegankelijker zou worden. Dus dat de infrastructuur die wordt gebruikt volledig kan worden benut om een video 100 procent toegankelijk aan te bieden. Ja, dan zou dat het leven een stuk eenvoudiger maken omdat het zo'n populair gebruikt netwerk is. En dan kan elke video die YouTube aanbiedt, kan in principe toegankelijk zijn en daarmee allerlei belemmeringen om 't niet te doen, ja die vallen dan weg. We willen dat gebruikers zo makkelijk mogelijk maken. Dus als je productie hebt straks in Scribit Pro dat je dat direct op YouTube kan plaatsen. Ja, steeds meer faciliterend richting dat je als je een video maakt in de productie zorgt dat die toegankelijk wordt gepubliceerd.

Ferry: Hoe zien jullie de toekomst van Scribit Pro, laten we zeggen over een jaar of 5?

Eveline: Nou ik voorzie wel een enorme groei voor Scribit, omdat die wetgeving die komt eraan. Hopelijk kunnen we dusdanig groter worden als bedrijf om zoveel mogelijk klanten te bedienen video's toegankelijk te maken dus. En dat is, in eerste instantie is onze focus nu Nederland. Maar dat zal volgend jaar zeker internationaal

zijn, omdat het vrij eenvoudig is om andere talen aan ons platform te verbinden. Ja, is dat zeker een ambitie om een grote groei door te maken.

Ferry: Heb je nog wensen voor de toekomst voor Scribit Pro of voor audiodescriptie in het algemeen?

Eveline: Uiteindelijk is het toevoegen van ondersteunende bestanden, zodat iedereen het kan begrijpen is op bepaalde onderdelen goed te ondervangen als je daar met een script al rekening mee houdt. Want dan hoef je niet iets achteraf te lijmen wat onduidelijk is, maar kun je dat wellicht ook gewoon in de scene verwerken, zodat dat als je bijvoorbeeld alleen maar luistert dat je gewoon prima begrijpt waar iemand is, wie daar aan het woord is, zonder dat je dat verklaard bijvoorbeeld met tekst in beeld wat voor mensen die dat niet meer kunnen meekrijgen meteen een soort van verwarring teweegbrengt. Dus er zijn echt wel trucjes in te bouwen waarin je veel toegankelijkheid, verwarring kan wegnemen.

Dedicon

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): Een geheel andere toepassing van audiodescriptie is die voor lesmethodes. Steeds vaker wordt hierbij gebruikgemaakt van videomateriaal. Dedicon is een organisatie die lesmethodes toegankelijk maakt voor leerlingen en studenten met een visuele beperking. Zij werken aan een systeem om video's die onderdeel zijn van deze lesmethodes te voorzien van audiodescriptie. Dat gaat niet zonder uitdagingen. Ferry sprak met Marian Oosting van Dedicon en vroeg haar: wat zijn deze uitdagingen precies?

Marian Oosting: Wat in de praktijk bij educatieve video's heel erg tegenvalt, informatiedichtheid in zo'n video is vaak heel groot. Dus het wordt vaak lastig om daar nog audiodescriptie aan toe te voegen. En wat het nog lastiger maakt en ook de doorlooptijd langer kan maken is om het videomateriaal daadwerkelijk in handen te krijgen. Want het is videomateriaal dat niet zomaar bijvoorbeeld op YouTube te vinden is of... Maar je moet het van een uitgever krijgen en niet alle uitgevers en zeker de kleinere uitgevers, educatieve uitgevers waar we niet zo vaak mee werken. Dan moeten we eerst duidelijk uitleggen wie we zijn en wat we doen. Dan kan het soms wel eens heel problematisch zijn om videomateriaal te krijgen wat we uiteindelijk kunnen bewerken.

Ferry: Als ik je zo hoor, dan kan ik me ook weleens voorstellen dat het buiten jullie macht om ook wel eens niet lukt dus.

Marian: Ja, ja helaas wel. Ja. De meeste uitgevers zijn heel welwillend en proberen aan alle kanten mee te werken, maar we hebben het ook wel eens meegemaakt dat een uitgever, dat de methode gewoon niet voor ons bereikbaar is om het videomateriaal te bewerken en dan, ja dan moeten we helaas tegen de leerling, moeten we zeggen dat we die video niet toegankelijk kunnen maken.

Ferry: Zijn er andere wensen bij jullie waarvan je zegt van: nou dat zou ons heel erg kunnen helpen in het productieproces?

Marian: Wat natuurlijk al redelijk dichtbij komt, is de Europese toegankelijkheidsakte daar wordt op dit moment aan gewerkt om die in Nederlandse wetgeving in te brengen en die toegankelijkheidsakte gaat ook gelden voor e-books. Alleen het is nog even de vraag of schoolmethoden, digitale schoolmethoden daar dan ook onder gaan vallen. Dat is nog even de vraag, want dat zou dan betekenen dat vanaf 2025 nieuwe lesmethoden als die als e-book worden uitgegeven of als digitale lesmethode worden uitgegeven toegankelijk moeten zijn. En we zijn ook al geruime tijd met in ieder geval de educatieve uitgeverij al in gesprek hierover en dan zouden we natuurlijk het liefst zien dat uitgeverij en daar streven we in samenwerking met de mediafederatie ook naar en de educatieve uitgeverij, dat uitgeverij zelf vanaf het begin af aan hun eigen video al toegankelijk maken. En dat is wel iets wat meer en meer in de gesprekken naar voren komt, maar het is wel iets van de lange adem. Dat is niet van het ene op het andere jaar helaas te realiseren. Dus daar gaan nog wel een paar jaar overheen voordat dat echt de werkelijkheid is denk ik.

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): Wil je meer weten over dit project en wanneer het beschikbaar is? Kijk dan in de kennisbank van Dedicon: www.goedekennis.nl (*Websiteadres wordt herhaald*).

Afsluiting

Ingrid (*presentator met achtergrondmuziekje*): Met deze podcastserie hebben we je inzicht gegeven in de stand van zaken van audiodescriptie in Nederland. Het is duidelijk dat we door moeten gaan met de lobby richting de politiek, maar ook jij en ik kunnen bijdragen aan bewustwording van het belang van AD. Deel deze podcast en jouw verhaal met anderen, bijvoorbeeld via sociale media. Deze podcast voor de campagne 'Ik kijk mee met AD' werd mogelijk gemaakt door het Bartiméus Fonds. Wil je meer weten over audiodescriptie en het aanbod in Nederland? Kijk dan op: www.allesoveraudiodescriptie.nl , dus: www.allesoveraudiodescriptie.nl.